

Eşrefoğlu külliyesinin(1), özellikle külliyesinin en önemli yapısını oluşturan Eşrefoğlu Seyfeddin Süleyman Bey câmiinin, Beyşehir'in kuruluşunda ve gelişmesinde önemli bir işlevi olduğu bilinmektedir. Nitekim, Beyşehir'in *İçerişehir* kısmı bu külliye etrafında gelişmiştir. Eşrefoğlu Câmiinin mimarî (2) ve san'at yönü incelenmiş olmasına rağmen, câmin zamanımıza kadar ulaşmasını sağlayan vakıfları üzerinde hemen hemen hiç durulmamıştır.(3)

Eşrefoğlu câmi belgelerinde "*Sultan Sancar bin Melikşâh bin Alp Arslan Câmiü, Süleyman bin Eşref Câmiü, Süleymâniye Câmiü, Beyşehri Câmiü, Eşrefoğlu/Eşrefzâde Câmiü*" olarak geçmektedir. Tam adıyla *Eşrefoğlu Seyfeddin Süleyman Bey Câmiü*, Anadolu'da tahta direkler üzerine oturtulmuş düz tavanlı Ulu/Cuma camilerinin en eski ve en seçkin yapılarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerçekten de, Erbaa Fidiköy Ömer Paşa camii, Sivrihisar Ulu câmiî, Kastamonu Kasaba Köyü Mahmud Bey câmiî, Afyon Ulu câmiî, Ankara Arslanhâne câmiî, Doğanhisar Ulu câmiî gibi ahşap direkli câmiler arasında değişik bir yeri vardır. Anadolu Selçukluları ve Beylikler

1. Külliye cami, medrese, hamam, han, türbe ve bedestenden oluşmaktadır.
2. Camiin mimarî yönüyle ilgili olarak pek çok araştırma yapılmıştır. Bunların bir kısmını burada veriyoruz: Halil Edhem, "Anadolu'da İslami Kitabeler", *TOEM*, IV, numara:27, 1 Ağustos 1330, s.141-42; Yusuf Akyurt, "Beyşehri Kitabeleri ve Eşrefoğlu Camii ve Türbesi", *Türk Tarih Arkeolojya ve Etnografya Dergisi*, IV, (İst.1940), s.112; M.Batur, "Beyşehir Eşrefoğullarına ait Ağaç Oyma Pencere Kapakları Hakkında", *Arkitekt*, XVIII/211-212-213-214, (İst.1949); Mahmut Akok, "Konya Beyşehirinde Eşrefoğlu Camii ve Türbesi", *Türk Etnografya Dergisi*, XV, (Ankara 1976), s.5-34; M.Zeki Oral, "Anadolu'da San'at Değeri Olan Ahşap Minberler, Kitabeleri ve Tarihçeleri", *Vakıflar Dergisi*, V, (Ankara 1962), s.57-59; Gönül Öney, *Türk Çini Sanatı*, İst.1976, s.54-55; Şerare Yetkin, *Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi*, İst.1986, s.125; Yılmaz Önge, "Selçuklularda ve Beyliklerde Ahşap Tavanlar" *Atatürk Konferansları*, V, 1971-1972, Ank. 1975, s.179-195. İrfan Unutmaz, "Beyşehir'de Ahşap Direkli Eşrefoğlu Süleyman Bey Camisi", *Tarih ve Toplum*, 8/47, (Kasım 1987), s.31-35.
3. İ.H.Uzunçarşılı, Konya Müzesi eski müdürlerinden Y.Akyurt'tan naklen Beyşehir eski müftüsü Memiş Efendi'nin elinde Süleyman Bey evkâfına dair varidât ve masârîfâtı havî bir mecmuayı gördüğünü zikretmektedir. (*Anadolu Beylikleri ve Akkoynulu, Karakoyunlu Devletleri*, Ank.1984, s.59) Ancak biz böyle bir mecmuayı göremedik ve ayrıca vakfın vakfiyesini de bulamadık.

döneminin Türk tahta ve çini işlemeciliğinin en güzel örneklerinden biridir. Nitekim Yusuf Akyurt'a göre, câmide Arap, Acem ve Bizans karakteri yoktur. Türklerin övünebilecekleri eserlerdendir.(4) Yine Eşrefoğlu câmînin, Beyşehir yöresi câmilerine mimarî yönden örnek olduğu da ortaya konulmuştur. XVI.yüzyılda mevcudiyetlerini tesbit ettiğimiz Balğanda köyü câmîi (5), Bayafşar köyü câmîi(6), Çavuş köyü câmîi (=Tavacı Mehmed camii)(7), Ebulvefa köyü câmîi (=Şeyh Yusuf câmîi)(8), Eğriler köyü câmîi (=Ali câmîi)(9), Kaşaklı'da Hacı Mesud câmîi, Kireli Devletşah köyünde Hamza Ağa câmîi(11),Hüseynler köyü câmîi(12),Göçü Malkos köyü câmîi(Kademlü câmîi)(13), Karahisar köyü

---

4) Y.Akyurt, *ayrı yazı*, s.112.

5) Tapu Kadastro Genel Md.Ar (=TKGMA) no.584, Konya Vakıf Defteri (=KK 584) s.120; câmî, XIX.yüzyılda "Hacı Menteş Camii" adını almıştır. Bkz.Vakıflar Genel Md.Ar. (VGMA), no.9/2, sıra:1539).

6) TKGMA, no.137, *Beyşehir Livâsı Mufassal Defteri*, (=KK 137) s.10; Başbakanlık Arşivi Tapu Tahrir no.387, (=TT 387), s.57; XIX. yüzyılda Hızır Paşa camii adıyla bilinir (VGMA. no.9/6, sıra:708)

7) KK 137, s.77, 79; VGMA, no.9/3, sıra:193 ve 4891.

Çavuş câmîlinin minare kitâbesi:

Kale'n-nebiyyü aleyhî's-selâm

Menkelle hayren kefâhu

Sebeb-i bâni oldı el-Hacı Musa

Şefâat eylesün Muhammed Mustafa

Ta haşre dek yâd eylesün ehl-i salâ

Eylesünler vakt-ı seherde es-salâtü ve's-selâm

fi sene 1309

8.KK 137,s.71; VGMA, no.9/3, sıra:5429.

9. KK 137, s.7-8; VGMA, no.9/3, sıra:5209.

10. KK 137, s.124.

11. KK 584, s.196; KK 137, s.91; TT 387, s.57. Sözkonusu camii 1520-1535 tarihleri arasında Anadolu cuma câmileri arasında gösteriliyor (Suraiya Faroqhi, "A Map Anatolian Friday Mosques (1520-1535)", *The Journal of Ottoman Studies*, IV, (İst.1984), s.17.

12. KK 584, s.118; VGMA, no.9/1, sıra:737.

13. Başbakanlık Arşivi, Tapu Tahrir, *Karaman Mufassal Defteri*, no.455 (=TT 455), s.402; KK 137, s.37.

câmiî(14), Killi Bayındır köyü câmiî(15), Köşk köyü câmiî (=Acem Nasuh Ağa câmiî)(16), Manastır köyü câmiî(17), Beyşehir Subaşı mahallesi câmiî(18), Hacı Armağan Şah câmiî(19), Kireli Yarankömü köyü câmiî (=Sultan Alaeddin câmiî)(20), ve Avdancık köyü câmiî (21) gibi Beyşehir yöresi câmilerinin(21a). Eşrefoğlu câmiinin mimari yapısından etkilendikleri söylenilebilir.

I- CAMİİN İNŞASI

Eşrefoğlu câmiinin ne zaman ve kim tarafından yaptırıldığı tartışma konusudur. Bu konuda iki farklı görüş vardır. İlki, câmiin 1160/1161 (*hicrî 556*) tarihinde Büyük Selçuklu Sultanı Sancar tarafından yaptırıldığı; daha sonra, XIII.yüzyılın sonlarında, Eşrefoğlu Seyfeddin Süleyman Bey tarafından tamir ettirildiğidir. Diğeri ise, doğrudan Eşrefoğlu Seyfeddin Süleyman Bey tarafından yaptırıldığıdır. İlk görüşün asıl kaynağını, bizim de metnini ileride aynen verdiğimiz 1584 tarihli *vakıf kaydı*(22) oluşturmaktadır. Bu kayda göre câmi, 1160/61 tarihinde *Sultan Sancar* tarafından yaptırılmış; 1297/98 (*hicrî 697*) tarihinde de *Emîr Süleyman bin Eşref* tarafından tamir ettirilmiştir. Belgede, bu bilgilerin, câmiin kapısına işlenmiş yazılardan (*bi-mücebi hatt-ı tarih-i menkûş ber dergâh-ı câmi-i mezkûr*) çıkarıldığı belirtilmiştir. Nitekim, bu kayda dayanılarak, câmiin 1160 tarihinde yaptırıldığı, 1914 yılı *Konya Salnâmesi*(23)nde ve diğer bazı araştırmalarda kaydedilmiştir. Burada hemen belirtelim ki, 1584 tarihli bu *vakıf kaydını* destekleyecek başka

---

14. KK 137, s.59; KK 584, s.120; VGMA, no.9/5, sıra: 298.

15. KK 137, s.11-12; cami için yine bkz. Yaşar Erdemir, "Konya Beyşehir Bayındır Köyü Camii", *Vakıflar Dergisi*, XIX, (Ank.1985), s.194.

16. TT 387, s.56;VGMA, no.9/2, sıra : 757; sanat yönü için bkz. Yılmaz Önge, "Anadolu'da XIII-XIV. yüzyılın Ahşap Camilerinden Bir Örnek= Beyşehir Köşk Köyü Mescidi", *Vakıflar Dergisi*, IX, (Ank.1971), s.291-296.

17. KK 137, s.108.

18. KK 137, s.2; TT 392, s.121.

19. KK 137, s.4; VGMA, no.9/3, sıra:

20. KK 137, s.85; KK 584, s.114; VGMA, no.9/1, sıra: 2298; no 9/1, sıra: 251.

21. KK 137, s.21;XIX.yüzyılda *Altoğlu Hidayet câmiî* adını almıştır. VGMA, no.9 /3, sıra: 1791.

21a. Bu câmilerin çoğu bugün mevcut değildir. Bazıları da harabe halindedir.

22. Bu kayıt ufak hatalarla Y.Akyurt tarafından yayınlanmıştır. (Y.Akyurt, *ayrı yazı* 103).

23. *Salnâme-i Vilâyet-i Konya*, yıl 1914, s.604.

kanıtlar çok azdır. Nitekim, daha önce, 1476, 1483, 1500 ve 1524 tarihlerinde hazırlanmış vakıf kayıtlarında bu hususla ilgili bilgi bulunmamaktadır. Dolayısıyla İ.Hakkı Konyalı(24) ve Y.Akyurt(25) gibi araştırmacılar, bu kayda şüphe ile bakılması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Akyurt'un da belirttiği gibi, 1160/61 tarihlerinde Sultan Sancar hayatta değildir. Hayatta olsa bile Anadolu Selçuklularının hakimiyetindeki bir bölgede Sultan Sancar adına bir cami nasıl inşa edilmiştir? Zira Sancar'ın bu bölgede hakimiyetinin olmadığı bilinmektedir. Yine, camide bugün de mevcut olan ancak tam olarak okunması pek mümkün olmayan vakfiye kitabesinde "Sancar" ismine niçin rastlanılmamaktadır? Yoksa vakfiye kitabesi sonradan mı konulmuştur?Belgede zikredilen Beyşehir, başka bir Beyşehir midir?

İkinci görüşün kaynağını da câmideki kitabeler teşkil eder. Câmîin ana kapısı üzerindeki kitabeye göre, câmî, 1296/97 (*hicrî* 696) tarihinde; câmîin içindeki çinili kitabeye göre de 1299/1300 (*hicrî* 699) tarihinde Emir Eşrefoğlu Seyfeddin Süleyman Bey tarafından yaptırılmıştır. Halil Edhem(26), câmîin 14.yüzyıl (*hicrî* 7. asır) eseri olduğunu, İ.H.Uzunçarşılı(27) ve Y.Akyurt(28) 1297'de, İ.Hakkı Konyalı (29) 1268-1297 tarihleri arasında, yapıldığını ileri sürmektedirler. Bizce, taş vakfiyede geçen "*âmirü'l-mescid*"(29a) ibaresi olayı aydınlatmaktadır. Bilindiği gibi, "*âmir*" imar olunmuş demektir. Bu durumda Eşrefoğlu Süleyman Bey'in câmîyi tamir ettirdiği ve kitabeyi kendi adına diktirdiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, XII. yüzyılın ortalarında bölgede kesif bir Türk-müslüman nüfusunun bulunduğu düşünülürse burada bir cuma camîinin mevcut olabileceği ileri sürülebilir.

II- VAKFIN KURULUŞU VE ÖZELLİĞİ

Vakfın, câmîin tamirinden hemen sonra, 1296/97 tarihinde *Eşrefoğlu Seyfeddin Süleyman Bey* tarafından kurulduğu taş vakfiyeden anlaşılmaktadır. Vakfı tesis eden Süleyman Bey, Eşrefoğlu

---

24. *Abideleri ve Kitabeleri ile Beyşehir Tarihi*, (neşredilmemiştir) s.49.

25. Y.Akyurt, *ayrı yazı* s.103-104.

26. H.Edhem, *ayrı yazı* s.141.

27. İ.H.Uzunçarşılı, *ayrı eser*, s.59.

28. Y.Akyurt, *ayrı yazı*, s.103.

29. İ.Hakkı Konyalı, *ayrı eser*, s.49.

29a. İbare, Taş vakfiyede bu şekilde geçmektedir. Aslında ibare, "*âmirü'l-mesâcid*" olmalıdır. (Bkz. Akyurt, *Beyşehir*, s.103.)

beyliğinin (30) kurucusudur. *Mehmed Bey ve Eşref Bey* isimlerinde iki oğlu vardır. 27 Ağustos 1302'de (2 Muharrem 702) Beyşehir'de vefat etmiş ve ölümünden önce câminin kenarına yaptırdığı türbesine defnedilmiştir. 1264-1283 tarihleri arasında II.Gıyaseddin Keyhüsrev'in, 1283'den ölümüne kadar da II.Gıyaseddin Mesud'un *uc emîrî* olarak görev yapmıştır. 1283'de, Konya'da, Sultan Keyhüsrev'in iki çocuğuna *naiblik* yaptığı da bilinmektedir.

Eşrefoğlu Süleyman Bey, taş vakfiyede "*el-emirü'l-âdilü'l-hayyîr Seyfe'd-dîn Süleyman bin Eşref*", Beyşehir kalesi kitabesinde "*el-emirü'l-kebirü'l-mu'azzam Seyfe'd-dîn Süleyman bin Eşref*", câmi kapısındaki kitâbede "*el-emirü'l-hayyîr Seyfü'd-devle ve'd-dîn Süleyman bin Eşref*", câmin minberindeki kitâbede "*el-emirü'l-âdil Süleyman bin Eşref*", türbesindeki kitâbede ise "*el-emirü'l-kebirü'l-hatîr (veya esîr) ü'l-hayyîr ebu'l-meâlî seyfü'l-hak ve'l-mille ve'd-dîn Süleyman bin Eşref*" ünvanlarıyla geçmektedir. *Beyşehir*, ismini dürüst, hayırlı ve dînin askeri olan bu emîrden almıştır.

Taş vakfiyeye göre vakıf, *sahîh* ve *şer'id*dir. Süleyman Bey vakfın yönetimini, evlâddan evlâda intikal ettirilmesi şartıyla oğulları Mehmed Bey ile Eşref Bey'e bırakmıştır. Bu durumuyla vakfın bir çeşit aile vakfı olduğu açıktır.

III- VAKFIN GELİR KAYNAKLARI

Taş vakfiyeden ve Osmanlı vakıf kayıtlarından anlaşıldığına göre, Vakfın gelir kaynakları, zeminler, bağlar, bahçeler, dükkanlar, değirmenler, rıbhlar, han, hamam, muhavvata ve öşür gelirleri olmuştur. Bu gelirlerin, Beyşehir ve ona bağlı köylerden sağlandığı dikkati çekmektedir. Vakfa en çok gelirin de sırasıyla Beyşehir'deki hamam, dükkanlar ve arazilerden sağlandığı görülmektedir.

---

30. Eşrefoğulları hakkında bkz. Âli Bey, "Eşrefoğulları Hakkında Bir Kaç Söz", *TOEM*, IV, numara: 28, 1 Teşrinievvel 1330, s.251-256; H.Edhem, *Düvel-i İslâmiye*, İst.1927, s.287; İ.H.Uzunçarşılı, *aynı eser.*, s.59-61; aynı yazar, "Ashraf Oghulları", *El²*, new edition, s.702-704; M.Yavuz Süslü, *Eşrefoğulları Tarihi, Beyşehir Kılavuzu*, Konya 1934; Ömer Tekin-Recep Bilginer, *Beyşehir ve Eşrefoğulları*, Eskişehir 1945; İ.H.Konyalı, *Nasreddin Hocanın Şehri Akşehir Tarihi, Turistik Kılavuz*, İst.1945, s.52-55.

A-Hamam: Beyşehir'de Eşrefoğlu Süleyman Bey hamamının (*el-hammâmü'l-kebir*) yıllık icar geliri (31).

B-Dükkânlar: Beyşehir'de Kazancılar, Demirciler (=haddâdân) ve câmiin etrafında olan 90 bab dükkân (32).

C- Zeminler: Beyşehir'in Bendbaşı, Tatarbahçesi ve Musalla mevkilerinde, Soğanlı Afşar, Hüссün, Şehirköy, Bademli, Yassıviran, Avşar, İğdir, Kavacık, Virancık, Avdancık (=Abadancık) ve Kınık köylerinde 120 dönümden fazla zemin, tarla (33).

Ç- Bağlar: Beyşehir'in Eşkinavağı ve Gölkenarı (*kenar-ı derya*) mevkileri ile Bademli, Avşar, Avdancık, Akçapınar, Yelten ve Kıstıvan köylerinde 13 dönümden fazla bağ (34).

D- Han: Eşrefoğlu camii yanındaki bez-hanı (*el-hânü'l-bezzâziye*) (35).

E- Muhavvata: Beyşehir'de Gölkapusu mevkinde etrafı duvarla çevrilmiş yer (36).

F- Değirmenler: Beyşehir'in Enükler (=Eyilikler) köyünde iki báb su değirmeni ki Abdullah oğlu Sudun Ağa vakfetmiştir (37).

G- Öşürler: 15 Konya müddü (yaklaşık 9.621.000 kg) zahirenin öşrü(38).

Ğ- Ribhlar: Mehmed b.Ahmed, Hamza, Kasım Halife, Hacı Mahmud, zevce-i Akbaş, Zevce-i Çırağ vakıflarına ait 320 akçanın yıllık 32 akça ribhı (*kârı*). Yukarıda sıraladığımız gelirlerin yanında, Kınık'daki *Nizameddin kervansarayı* ile Beyşehir'deki *Cevher Ağa kervansarayının* vakıfları da câmi vakfına ilhak edilmiştir (39).

---

31. I-II-III ve IV numaralı belgelere bkz.

32. Ekteki belgelere bkz.

33. Ekteki belgelere bkz.

34. Ekteki belgelere bkz.

35. Ekteki belgelere bkz.

36. IV nolu belgeye

37. IV nolu belgeye

38. Ekteki belgelere bkz.

39. Ekteki belgelere bkz.

IV- VAKIF GELİRLERİN TAKSİMİ

Taş vakfiyede belirtilmemesine rağmen, 1476 tarihli vakıf kaydından, tevliyetin beştebir (*hums*) olduğu ve vâkıfın, câmide bir hâtib, bir imam, dört hafız, iki müezzin, bir muarrif, bir kayyım ve bir vâizin bulunmasını şart koştuğunu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, XVI.yüzyılın sonuna doğru câmide geniş bir kadronun oluşmuştur. Mütevellî, hatib, imam, hüffâz, muarrif, müezzin, kayyım, müşrif, cûzhân, türbedâr ve ser mahfil gibi görevlilerden oluşan bu kadro maaşlarını vakıftan almışlardır(40). Ayrıca *Eşrefoğlu medresesi* ve *muallimhânesi* için de vakıftan para ayrıldığı görülmektedir.

Vakıf gelirlerinin, XVI. yüzyılın sonlarına doğru azaldığı bunun yanında kadronun genişlediği göze çarpar. 1476'da 6.404 akça olan vakıf geliri, 1483'de 4.230, 1500'de 5.910, 1524'de 5.760 ve 1584'de 4.531 akça olmuştur. Hamam ve dükkân gelirlerinden hemen hemen bütün vazifelilere pay verilmiş; hatib, muarrif ve kayyım fazladan zeminler ve bağlar ayrılmıştır. Ayrıca, câmîin kandil ihtiyacı da, nakdiye rıhbılarından karşılanmıştır.

Câmîin vakıfları Karamanoğulları ve Osmanlılar tarafından denetlenmiştir. Nitekim, 1476'da, câmîe ait *mezâîrin* bir kısmı Fâtih tarafından neshedilmiştir. Ayrıca mütevellî, imam, hafız ve hatib gibi cami görevlileri de devrin padişahı olan II.Mehmed'in hükmiyle tayin edilmiştir. Sonuç olarak, 1296/1297 tarihinde kurulan ve Beyşehir yöresinin en eski ve en zengin vakfı olan Eşrefoğlu Câmîi vakfı, Eşrefoğlu külliyesinin zamanımıza ulaşmasını sağlayarak işlevini tamamlamıştır.

---

40) Vazife tevcih kayıtları için bkz. VGMA, no.9/1, sıra:310; Sudun Ağa Vakfı için bkz. VGMA, no:9/1, sıra:1042.

BELGE I

*Kubbe Altından Müdevver Atik
Konya Vakfı, Tapu-Kadastro Genel
Md.Ar. (= TKGMA), no:564, s.40b.,
tarih:1476*

Vakf-ı câmi-i Süleyman Beg bin Eşref der nefis-i *Beğsehr* mütevellî Kemâl bin Emîr bi-hükmi cihân muta' hatîb Nurullah bi-hükmi pâdişâh-ı gerdün-penâh imam veled-i Antabî imâmetine ve hâfızlığına pâdişâhdan mektûb var bir hâfız dahi ihtiyâr 6.404

Kıst-ı hammâm der nefis i <i>Beğsehr</i> baben fi sene	3.660
Zemîn-i dekâkin der nefis-i <i>Şehr</i> 5 baben	1.644
Bağat 5 kıt'a	300
Zemîn der <i>Musalla</i> kıt'a	--
Zemîn der karye-i <i>Avşar</i> 10 dönüm	--
Zemîn der karye-i <i>Hüssün</i> 25 (dönü)m	--
Zemîn der karye-i <i>Şehr</i> 16 dönüm	--
Zemîn der karye-i <i>Bademlü</i> 30 dönüm ve 1 kıt'a bağ	--
Zemîn der karye-i <i>Yassııran</i> 20 dönüm	--
Zemîn der karye-i <i>Avşar</i> 9 dönüm	--
Zemîn der karye-i <i>Yassııran</i> 3 kıt'a	--
Zemîn vakf-ı Bahşî Beg der karye-i <i>Kavacık</i> kıt'atân	--
Zemîn vakf-ı Bahşî Beg der nezd-i <i>Şehr</i> kıt'a	--
Bağ-ı türbe Kemaleddin hatîb' der karye-i <i>Bademlü</i> kıt'a	--
Zemîn vakf-ı <i>kârbânsarây-ı Nizâmeddin</i> kârbânsarâyı	50
harâb olduğu ecilden mezkûr câmie ilhâk olunmuş	
Hâsıl-ı arz-ı mezkûr oşır olduğuna binâen 15 müdd galle	750

Vâkıf şöyle tayin etmiş ki bir hatîb ve bir imâm ve dört hâfız ve iki müezzin ve bir muarrif ve bir kayyım ve bir vâiz ola cihet-i tevliyet hums

Mezbûr câmiun mezâri-i müteferrikası nesh olundu bâkisi mukarrer kılındı

İade Süleyman Fakih adına İbrahim Beg mektûbı görüldü

Bazı hücrelerde kâdılar ders edüb cümle tedrisçün 40 akça alırmış vakfiyede müderrise dahi kayd olunmuş

BELGE II

Deftter-i Mücmel-i Evkâf-ı Karaman ve Kayseri, Taksim Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Yaz. no: 0-116/1, s.64 b, tarih: 1483.

Vakf-ı câmi-i Süleyman Beg bin Eşref der nefis-i *Begşehri* tevliyet der tasarruf-ı Ahî Kemal bi-hüküm hullide mülkuhu ve hatîb mevlânâ Bedreddin bi-berât azze nasruhu ve imâm Sinan Antabî bi hükmi cihân-muta'

Kıst-ı hammân der nefis-i <i>Begşehri</i> fi sene	3.600
Zemîn-i dekâkîn der nefis-i <i>Şehr</i> 60 bâben Otuz mîkdarı	
dükkân harâb imiş fi sene	480
Bağât der <i>Şehr</i> 5 kıt'atân fi sene	150

Tafsîl-i cihât-ı ehl-i câmi ber muceb-i tasarruf-ı kadîm bi-mektûbı kadî-i *Begşehri*

Cihet-i tevliyet benâm-ı Ahî Kemal el-mezbûr berât-ı pâdişâh halledet mülkehu

an vakf-ı câmi

an kıst-ı hammâm fi yevm 1 (fi sene	360)
an dekâkîn 7 bab fi sene	168
an vakf-ı Cevher Ağa an kârbânsaray hums hasil fi sene maa dekâkîn ve kapân 3.500 minhâ hums	700
amma üçyüz akçası yer mukataası çün medreseye verilürmüş	
	Yekûn 1.228

Cihet-i hitabet-i câmi el-mezbûr benâm-ı mevlânâ Nureddin bi-hükmi şerif

an kıst-ı hammâm el-mezbûr fi yevm 1 (fi sene	360)
an dekâkîn 7 bâb fi sene	210
Zemîn der karye-i <i>Soğanlı Afşar</i> 2 kıt'a 10 dönüm	--
Bağ der karye-i <i>Afşar</i> kıt'a	--
Zemîn der karye-i <i>Hüssün</i> 30 dönüm	--
Zemîn der karye-i <i>Yassıwiran</i> 20 dönüm zemîn 1 dönüm bostanlık	(60)
Zemîn der nezd-i <i>Şehr</i> 12 dönüm	--
Zemîn der karye-i <i>Iğdır</i> 3 dönüm	--
Bağ der karye-i <i>Avdancuk</i> 2 kıt'a	--
Yekûn an öşr-i zeminhâ 80 müdd galle an bağât cuz haraç fi sene	50

<i>Cihet-i hâfızî</i> hatîb-i mesfûr ve imâmet-i kârbânsarây-ı Cevher Ağa bi-hükmi hümâyûn cihet-i hâfızî an câmi-i mezbûr an kıst-ı hammâm-ı mezkûr fi sene	159
an imâmet-i kârbânsarây el-mezbûr ve kırâat-ı cüz vahid humseyñ fi sene	1.400
	Yekûn 1.559

<i>Cihet-i imâmet-i câmi-i mezbûr benâm-ı mevlânâ Sinan Antabî bi hükmi şerif</i>	
an kıst-ı hammâm el-mezbûr fi yevm 1 (fi sene	360
Zemîn der karye-i <i>Afşar</i> 3 kıt'a 14 dönüm	--
Zemîn der karye-i <i>Hüssün</i> kıt'a 7 dönüm	--
Zemîn der karye-i <i>Yasswiran</i> 4 kıt'a 18 dönüm	--
Zemîn der nezd-i <i>Şehr</i> kıt'a 18 dönüm	--
Zemîn der karye-i <i>Virancuk</i> 4 kıt'a takriben 50 dönüm	--
Bağ der <i>Ağçapınar</i> kıt'a	--
Bağ der kenar-ı derya kıt'a	--
Bağ muattal kıt'a	--
Bağ der karye-i <i>Afşar</i> kıt'a	--
Hâsil an arâzi-i mezkûre	140
	Yekûn 500

<i>Cihet-i muallimhâne-i veled-i Eşref muallim mevlânâ imâm el-mezbûr maa hâfızî-i câmi</i>	
cihet-i muallimhâne an kıst-ı hammâm el-mezbûr fi sene	240
cihet-i kırâat-ı cüz kârbansarây-ı Cevher Ağa hums fi sene	700
cihet-i hâfızî an kıst-ı hammâm fi sene	96
	Yekûn 1.036

Cihet-i hafaza

<i>Cihet mevlânâ İhtiyar ser mahfil maa türbedârî-i veled-i Eşref an kıst-ı hammâm el-mezbûr</i>	
<i>cihet-i hâfızî</i> fi sene	144
<i>cihet-i türbedârî</i> fi sene	240
<i>Cihet-i kırâat-ı cüz</i> an kârbânsarây hums fi sene	700
an dekâkîn cihet-i hâfızî bâben fi sene	30
	Yekûn 1.124

Cihet-i hafız Teberrük an kıst-ı hammâm fi sene	112
an dekâkîn bâben fi sene	39
	Yekûn 151
Cihet-i müezzîn Hacı Yusuf ve Mahmud an kıst-ı hammâm fi sene	60
an dekâkîn 4 bâben fi sene	60
	Yekûn 120
Cihet-i muarrif mevlânâ Hacı Ali	
an kıst-ı hammâm el-mezbûr fi sene	180
an dekâkîn 4 bâben fi sene	72
zemîn nezd-i Şehr kıt'atân 20 dönüm	--
	Yekûn 252
Cihet-i kayyım Mahmud	
an kıst-ı hammâm fi yevm 1 (fi sene	360
an dekâkîn berây-ı kandil 3 bâb fi sene	72

BELGE III

Kubbe Altından Müdevver Atik Konya
Vakfi, TKGMA, no.565, s.95b, tarih: 1500

Vakf-ı câmi-i Süleyman Beg bin Eşref der nefsi-i *Begşehri* mevlânâ Hamza bin (?) muarrif Hacı Ali bi hükmi pâdişâh-ı âlem penâh hullidet hilafetuhu tevliyet der tasarruf-ı mevlânâ Hasan bi hükmi pâdişâh-ı âlem penâh azze nasruhu

Kıst-ı hammâm der nefsi-i <i>Begşehri</i> fi sene	4.500
Zemîn-ı dekâkîn der nefsi-i <i>Şehr</i> 90 bâb fi sene	1.260
Bağât der şehr 5 kıt'atân fi sene	150
Bağ-ı diğeri der nâhiye-i <i>Karadon</i> fi sene	--

Tafsîl-i cihât-ı ehl-i câmi ber muceb-i tasarruf-ı kadîm bi mektûbı kadî-i *Begşehri*

Cihet-i tevliyet benâm-ı mevlânâ Hasan el-mezbûr maa berât-ı pâdişâh-ı âlem-penâh

an vakf-ı câmi an kıst-ı hammâm fi yevm (fi sene	360)
an dekâkîn 7 bâb fi sene	168
an vakf-ı Cevher Ağa an kârbânsaray humseyin hâsıl fi sene maa dekâkîn ve kapân 2.400 cihet-i tevliyet	

humseyn amma üçyüz akçasın yer mukataasıçün
medreseye verürlerimiş, cüzhânî-ı mevlânâ Abdullah
bin Sufî Süleyman bî bedel îade maa berât-ı pâdişâh-ı
âlem-penâh hullidet hilafetuhu fi sene 420

Cihet-i hitâbet-i câmi el-mezbûr benâm-ı mevlâ (?)
an kıst-ı hammâm el-mezbûr fi yevm l(fi sene (360)
an dekâkin 7 bâb fi sene 210
Zemîn der karye-i *Soğanlu Afşar* 2 kıt'a 10 dönüm --
Bağ der karye-i *Afşar* kıt'a --
Zemîn der karye-i *Hüssün* 30 dönüm --
Zemîn der karye-i *Yassıran* 20 dönüm zemîn (60)
1 dönüm bostanlık --
Zemîn der nezd-i *Şehr* 12 dönüm --
Zemîn der karye-i *Iğdır* 3 dönüm --
Bağ der karye-i *Abadancuk* 2 kıt'a --
Zemîn nezd-i şehr fi *Karadaş* bostanlık kıt'a 2 dönüm --
Yekûn an öşr-i zemînhâ 80 müdd galle
an bağât cuz haraç fi sene 50
Cem'an 680

Cihet-i hâfizi hatib-i meşfûr ve imâmet-i kârbânsarây-ı
Cevher Ağa bi hükmi hümâyun
Cihet-i hâfizi an câmi-i mezbûr
an kıst-ı hamâm-ı mezbûr fi sene 159
an imâmet-i kârbânsarây el-mezbûr ve kırâat-ı cüz vâhid
humseyn fi sene 840
Yekûn 999

Cihet-i hafaza
Cihet mevlânâ İhtiyâr ser mahfil maa türbedârî-ı veled-i
Eşref an kıst-ı hammâm el-mezbûr
cihet-i hâfizi fi sene 240
cihet-i türbedarî fi sene 84
Cihet-i kırâat-ı cüz an kârbânsarây humseyn fi sene 420
Cihet-i hâfizi an dekâkin 4 bâben fi sene 84
Cihet-i müşrif der tasarruf-ı mezkûr bi hükm azze
nasruhu fi yevm (fi sene 360)
Cihet hâfız mevlânâ Mehmed bin Hacı Yusuf
an kıst-ı hammâm fi sene 60
an dekâkin fi sene 80

Yekûn 120

Cihet mevlânâ Ali bin Sinan hâfız an kıst-ı hamâm	--
Cihet hafız Mustafa bin Ali bi hükm azze nasruhu	
an kıst-ı hammâm, cısr-ı Sûdün Ağâ	--
<i>Cihet-i muarrif</i> mevlânâ Mehmed bin Ali Paşa	
an kıst-ı hamâm el-mezbûr fi sene	180
an dekâkîn 4 bâb fi sene	104
Zemîn nezd-ı şehir kıt'atân 16 dönüm	--
<i>Mülhak Kırık</i> nam karye sınırunda <i>Nizâmeddin vakfi</i>	
demekle maruf tahminen oniki dönüm mikdârı bir	
kıt'a yerün mevkûfunaleyhisi malum olmaduğı baiden	
ilhak olunmuş hâsil el-galle	10
<i>Cihet-i kayyum</i>	
an kıst-ı hamâm fi yevm 1 (fi sene	360)
an dekâkîn berây-ı kandil fi sene	72
<i>Cihet-i müezzin</i>	
an kıst-ı hammâm fi yevm 1 (fi sene	360)
an dekâkîn 4 bâben fi sene	--
<i>Cihet</i> Begşehri câmiinin evkâf-ı rakabesiçün üzerinde	
durub tamir edene der tasarruf-ı mevlânâ Abdullah	
bi hükm azze nasruhu fi yevm 1 (fi sene	360)

BELGE IV

Karaman ve Eyâlet-i Rum Vakıf Defteri,
Başbakanlık Arşivi, Tapu-Tahrir Tasnifi,
no.387, s.54, tarih:1522 .

Vakf-ı câmi-i Süleyman Beg b.Eşref der nefis-i Begşehri

Kıst-ı hammâm der nefis-i <i>Begşehri</i> fi sene	4.500
Zemin-i dekâkîn der <i>Şehr</i> 90 bab fi sene	1.260
Bağât der <i>Şehr</i> 5 kıt'a	
Bağ'-ı diger der nâhiye-i Karadon	
	Yekûn 5.760
Tafsil-i cihât-ı ehl-i cami ber muceb-i Defter-i	
Köhne ve tasarruf-ı kadim	
Cihet-i tevliyet an kıst'ı hamman ve an	
dekâkîn ve kapan	
Cihet-i cüzhâni fi sene	420
Cihet-i hitâbet-i cami	
an kıst-ı hammam 1 ve an bağât 3 kıt'a ve dekâkîn 2 bab	
ve an zeminhâ 6 kıt'a	Cem'an 280

<i>Cihet-i hâfizi</i>	
an kıst-ı hammam fi sene	159
<i>Cihet-i imamet</i>	
an karbansaray ve kıraat-ı cüz fi sene	840
<i>Cihet-i müşrif</i>	
an kıst-ı hammam fi sene	180
an dekâkin 4 bab fi sene	104
an zeminhâ 3 kıt'a	

Cihet-i ser-mahfil ve hafaza ve türbedârî ve cüzhanân ve müşrif-derr(?)

an kıst-ı hammam ve karbansarây ve dekâkin	
Hâfizi fi sene	240
türbedari fi sene	84
Cüzhanân fi sene	450
def'a cihet-i hâfizi fi sene	84
Cihet-i müşrif-derr fi yevm	--
Cihet-i hâfizi-i diger an hammâm ve dekâkin fi sene	120
Cihet-i hâfiz mevlânâ Ali an kıst-ı hammam	--
Cihet-i hâfiz Mustafa an kıst-ı hammâm	--
<i>Cihet-i kayyum</i>	
an kıst-ı hammâm fi yevm 1	
an dekâkin berây-ı Kandil fi sene	72
<i>Cihet-i müezzîn</i>	
an Kıst-ı hamman fi yevm	--
an dekâkin 4 bab fi sene	--
<i>Cihet</i>	

Begşehri Camiinin evkâfi rakabesiçün üzerine durub tamir edene fi yevm 1

Vakf-ı Sudun Ağa b. Abdullah hâfiz-ı câmi-i mezbur yevmî altı cüz okumak için Asiyâb der karye-i Enükler harab fi sene 27 müdd Zemin 2 kıt'a 24 dönüm

Medrese-i Eşrefoğlu

<i>Cihet-i Müderris</i>	
an kıst-ı hammâm fi sene	540
<i>Cihet-i tâde-i Müderris</i>	
an kıst-ı hammâm fi sene	300

BELGE V

Defter-i Evkâf-ı Livâ-i Konya,
TKGMA, no.584, s.113b, tarih:1583

1- Vakf-ı câmi-i Sultan Sancar bin Melikşâh bin Alp Arslan es-Selçûkî ki sene sitte ve hamsîn ve hamsemie tarihinde binâ olunmuş sonra Emîr Süleyman bin Eşref sene seb'a ve tis'in ve sittemie tarihinde ta'mîr ve termim eylemiş bi-mûcebi hatt-ı tarih-i menkûş ber dergâh-ı câmi-i mezkûr ve haliyâ vakfiyet üzere tasarruf olunan cihetler bunlardır ki tahrîr olunur ber mucceb-i Defter-i Atik

Hammâm der nefsi-i <i>Begşehri</i> tamamen hâsıl an icâre fi sene	2.500
Zemîn-i dekâkin der nefsi-i <i>Şehr</i> 90 bâb minhâ ma'mûr 40 fi şehr 2 fi sene an icâre	960
Bağât der <i>Şehr</i> 5 kît'a fi sene	120
Bağ der nâhiye-i <i>Karadon Akçapınar</i> 'la marûfdur 1 kît'a fi sene	4
an mahsûl-i arâzi-i ziraat ve bağât der tasarruf-ı hatîb ve imâm ve hüffâz ve muarrif cuz vakf-ı revgan-ı çerâğ	947
	Cem'an 4.531

el-masraf ba'dehu ta'mîrû'r-rakabât

Cihet-i vazife-i tevliyet-i evkâf-ı m

an kıst-ı hammâm fi sene	170
an kıst-ı dekâkin fi sene	196
	Yekûn 366

Cihet-i hitâbet

an kıst-ı hammâm fi sene	150
an icâre-i dekâkin fi sene	240
Zemîn der karye-i <i>Soğanlu Afşar</i> 2 kît'a fi sene	30
10 dönüm <i>Süpürgelik</i> ve <i>Kavakdibi</i> yle marufdur	
Bağ der karye-i <i>Afşar</i> fi sene	40
der uhde-i Bakî tâcir	
Zemîn der karye-i <i>Yassııran Köprü</i> namıyla marufdur	
21 dönüm fi sene	60
Zemîn nezd-i <i>Şehr</i> 12 dönüm fi sene	35
Zemîn der karye-i <i>İğdir</i> 3 dönüm fi sene	20
Zemîn-i bağ der karye-i <i>Abadancık</i> ziraat olunur	
2 kît'a fi sene	20
Zemîn nezd-i <i>Şehr</i> bostanlık sebzevât ekilür 2	

dönüm fi sene	25
Zemîn-i diger der <i>Abadancık</i> harîm 2 dönüm fi sene	5
Zemîn der civar-ı <i>Bendbaşı</i> 4 dönüm fi sene	10
	Yekûn 635

Cihet-i vazife-i imâmet	
an kıst-ı hammâm fi sene	200
Dekâkîn vakf-ı <i>Emîrzâde</i> 10 bâb fi sene	168
Zemîn der kurb-ı <i>Tatarbağçesi</i> 14 dönüm	(140)
Zemîn der karye-i <i>Yassıwiran</i> ve zemîn der karye-i Soğanlu <i>Afşar Bağyeri</i> ile maruf ve zemîn-i diger der kurb-ı <i>Kapuağacı</i> hâsıl-ı herne	95
Zemîn der karye-i <i>Hüssün</i> fi sene	55
Zemîn der civar-ı <i>Bendbaşı</i> fi sene	20
Bağ der karye-i <i>Yelten Çay</i> 'la maruf ve bağ der karye-i <i>Akçapınar</i> 2 kıt'a fi sene	50
Zemîn der karye-i <i>Hüssün</i> 9 dönüm fi sene	90
Bağ der kurb-ı <i>Eşkin Kavanaugh</i> fi sene	10
	Yekun 828

Cihet-i huffâz-ı câmi an kıst-ı hammâm	
Muslihüddin fi sene	178
an kıst-ı hammâm	130
an dekâkîn	48
Hacı İbrahim fi sene	110
Abdülhalim b.Ali fi sene	80
Şükrü veled-i Cemal fi sene	73
Ahmed veled-i İsmail	80
	Yekûn 421 (?)

Cihet-i muarrif	
an kıst-ı hammâm fi sene	70
an dekâkîn fi sene	96
Zemîn nezd-i Şehr 2 kıt'a 16 dönüm hâsıl	90
Kıt'a-ı arz der kurb-ı bâb-ı Câmi fi sene	8
Bağ der karye-i <i>Ağçapınar</i> fi sene	4
Zemîn der karye-i <i>Kırık, Nizameddin vakfı</i> namıyla marufdur 1 kıt'a 12 dönüm fi sene	140
	Yekûn 408

Cihet-i vazife-i müezzîn	
an kıst-ı hammâm ve dekâkîn fi sene	540
Receb fi yevm 1	

Yusuf fi yevm nîm akça	
Cihet-1 kayyım-1 câmi	
an kust-1 hammâm fi sene	150
dekâkîn bâb	150
Dekâkîn berây-1 revgan-1 kandil 4 bâb fi sene	96
an arz-1 dükkân vakf-1 Mehmed b.Ahmed berây-1 kandil fi sene	6
Muhavvata nezd-1 <i>Göl kapusu</i> berây-1 kandil fi sene	15
Han der kurb-1 câmi vakf-1 Hamza be cihet-1 sükna-1 kayyım	--
Bağ der karye-1 <i>Kıstıvan</i> tâbi-1 Kireli vakf-1 Kasım Halife meşrut-1 kayyım-1 câmi	--
Dükkân der <i>Kazancılar</i> der yed-1 Seyyid Abdullah berây-1 revgan-1 câmi der tasarruf-1 müezzın	--
Dükkân der <i>haddâdân</i> der yed-1 Ahmed na'lbend der tasarruf-1 kayyım-1 câmi	--
Vakf-1 zevce-1 Çırağ be cihet-1 revgan-1 kandil nakdiye:100 er-ribh	10
Vakf-1 zevce-1 Akbaş be cihet-1 revgan-1 çerağ nakdiye:100 er-ribh	10
Vakf-1 Hacı Mahmud berây-1 revgan-1 çerağ nakdiye:120 er-ribh	12
Yekûn cuz revgan-1 kandil	300

Hammâm ve dekâkîn rakabâtından sonra erbâb-ı vezâif bu tevzi üzere amel edeler ve ziyâde ve noksan mahsulât itibar olunub her kimesnenin mevâcibinden ale's-seviyye aşığa verile

Defter-1 Atik'de medrese-1 Eşrefoğlu tadrisine ve iadesine câmi evkâfından 800 akça, hammâm mahsûlünden cihet mastûr olmuş haliyâ ol müderris ve muid ismi bilâ resm olub bir tarihte vazife verilmiş değıldir hammâm mahsûlû tamamen câmi hademesine sarf olunur ber müceb-1 Defter-1 Atik

2- Vakf-1 Sudun Ağa veled-1 Abdullah meşrut bi hâfızân-1 câmi-1 Sultan Sancar el-mezkûr yevmî altı cüz kırâat olunub ba'de'r-rakabe mahsûlâtına ale's-seviyye mutasarrıf olalar

Asiyâb der karye-1 *Enükler* ber muceb-1 kitâb-1 vakf-1 şer'i der yed-1 Şeyhi el-maruf bi-Kuyumcu-zâde der *Konya* el-mütevelli bi-şarti'l-vâkıf 2 bâb hâsıl an icâre kayyım gallât gendüm şair meblağ:
500

Zıkr olunan değirmen iki bâb imiş, bir zamanda muattal olmuş ol zamanda nâib-i mütevellî asiyâbın birini alub ve Sefersâh nam kimesnenin mülkü olmak üzere bir suretle hücec vermiş ol asiyâbın nısfı *Şeyh Piri Çelebi* tasarrufunda bulunub tasarrufu nâ meşrûh olduğu malumu olıcak hissesini canib-i vakfa teslim edüb feragat eyledi ve nısf-ı aher ki *Abdi ve Lütfullah b.Eyyub* tasarrufunda ebedî vakf-ı kadîm olub şer'i bey-i sahîh olmadığı ecilden meclis-i şer'de vakfa gadr olduğu sabit olıcak vakfiyetine hükm olunub cümle asiyâb kemâkân şart-ı vâkıf mucebince tilavet-i Kuran masârfına sarf olınmakçün mütevellîye teslim olunub Defter-i Cedîd'e sebt olundu deyü mukayyed der Defter-i Atik

Zemîn-i Kavak nezd-i *Şehr* piş-i bağçe-i *Tatar* 6 dönüm fi sene 30 vakf-ı Sudun

der karye-i *Auşar*, *Auşarcık* (?) *Hadım Aga* yeriyle marufdur 18 dönüm fi sene 120 vakf-ı Sudun Ağa

